

„SOPRON '56”

A Nehézipari Műszaki Egyetem Bányamérnöki Kar hallgatói a vér nélküli forradalomban

RÓZSAVÁRI FERENC okl. bányamérnök

Bevezetés

A Soproni Egyetem az 1956-os vér nélküli forradalom 50. és 60. évfordulója alkalmából több napos megemlékezéseket, ünnepeket szervezett. Az ünnepeken voltak előadások, filmvetítések, kiállítás, amelyeken *lényegében csak a hazájukat elhagyó*, volt erdómérnök hallgatók „önfeláldozó” cselekedeteiről lehetett hallani – bár az itthon maradottak is megérdemelnének ekkora publicitást –, nem említve a Bányamérnöki Kar volt hallgatóinak valódi szerepvállalását.

Az igazsághoz azonban hozzá tartozik az is, hogy ezeknek az ünnepeknek azonban mégiscsak volt egy-egy mini bányászati „oldalága” is.

2006-ban *dr. Bóhm József*, a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kara dékánja egy emléktáblát helyezett el az Erzsébet utca 9. sz. alatti egykori diákszallónk falára. Sajnos azonban az avatóbeszéd és a tábla tartalma között nincs összhang, mert amíg az avatóbeszéd egyformán megemlékezett az itthon maradt és külföldre távozott volt hallgatókról, addig a tábla csak az országot elhagyó volt hallgatókról szól. Aki csak ezt a táblát olvassa el, abban joggal vetődhet fel a kérdés: *és az itthon maradottak?*

A 2016-os ünnepeknek is volt egy bányász momentuma: az ünnepeken *dr. Kránitz Zoltán* bányamérnök szavalta el a Nemzeti Dalt, ugyanúgy, mint 1956-ban.

Annak okát, hogy ezeken a megemlékezéseken a pálya erősen „lejtett” a volt erdómérnök hallgatók felé abban látom, hogy a Bányamérnöki Kart 1959-ben Miskolcra költöztették, ugyanakkor a megemlékezéseket szervező Emlékezet Bizottságok egyetlen tagjának sem jutott eszébe, hogy az előkészítésbe egy volt bányamérnök hallgatót is célszerű lenne bevonni.

Ezt követően kezdtem azzal foglalkozni, hogy a Bányamérnöki Kar volt hallgatóinak szerepét megpróbáljam valamelyest bemutatni. Az elkészített anyagban – amelynek most csak egy rövidített részét ismertetem – nem vitatva az erdómérnök hallgatók szerepét, szeretném néhány eseményre felhívni a figyelmet, amely korántsem lehet teljes, egyrészt az idő múlása miatt – 62 év hosszú idő –, másrészt elsősorban csak az 1953/58-as évfolyam volt hallgatóival kapcsolatosan rendelkezem bizonyos információkkal és már sokan meghaltak, akik értékes kiegészítésekkel szolgálhattak volna.

A vér nélküli forradalomról

A mi évfolyamunk (1953/58) az első két évet Miskolcon végezte. Az 1956-os forradalom idejében évfolyamunk már Sopronban volt, másik két bányász évfolyammal együtt.

1956. október 21-22-én a Dimitrov téri diákszallóban tartott megbeszélésen túlnyomó részben erdómérnök hallgatók részvételével, köztük *Hun Béla* harmadéves bányamérnök hallgatóval elhatározták az ideiglenes MEFESZ, a Magyar Egyetemisták és Főiskolások Egységes Szövetsége megalakítását, és hogy másnap nagygyűlést kell tartani, megvitatni az összeállított követeléseket és meg kell alakítani a MEFESZ-t. Az elsődleges cél az volt, hogy legyen egy szervezet, egy vezetőség a DISZ helyett, amely összefogja a diákságot. Akkorra már a szegedi egyetemisták megalapították a MEFESZ-t.

1956. október 22-én, a SOTEX Kultúrház nagyterme zsúfolásig megtelt az erdész, bányász és földmérő karok hallgatóival. A himnusz eléneklését követően *Kránitz Zoltán* bnh. szavalta el a Nemzeti Dalt. A nagygyűlés mondta ki a DISZ megszűnését, a MEFESZ megalakulását.

Október 23-án megalakult a MEFESZ, melynek *Bujdosó Alpár* erdómérnök hallgató lett a vezetője, aki jól látta át a helyzetet és nagyon jól tudta leosztani a feladatokat. A MEFESZ Bizottság tagjai lettek: *Hun Béla, Szabó Barna, Benedek Dániel, Rácz László, Csaba József* bányamérnök hallgatók.

A MEFESZ 23-án telefonon keresztül értesült arról, hogy a budapesti egyetemisták a lengyel néppel való szolidaritás jegyében tüntetést szerveznek. Gyorsan megszületett a döntés, hogy a soproni diákok is tüntetni fognak. Ez akkor egy veszélyes elgondolás volt, mivel a tüntetések országosan be voltak tiltva. Ezért a MEFESZ erről értesítette a pártbizottságot, a rendőrséget, a Városi Tanács Végrehajtó Bizottságát és megállapodtak abban, hogy csak az egyetemisták és a főiskolások vesznek részt a felvonuláson, és hogy a tüntetés békés lesz. 15 órakor az egyetemről mintegy 1000 fős menet, évfolyamonként gyülekezve, hatos sorokban, kart karban fogva rendezetten indult a belváros felé, végig a várkerületen a tűztoronyig, ahol tanáraik társaságában, a himnusz eléneklése mellett megkoszorúzták az 1948-49-es szabadságharc emlékművét. A soproni rendőrség biztosítása mellett a tüntetés méltóságteljesen, békésen zajlott le, amit Sopron város lakossága csendesesen, az út két oldalán nagy ámulattal figyelt. A tüntetők egyetlen hirtelen festett táblát tartottak a magasba: „Együtt a lengyelekkel”.

A budapesti események hatására Sopronban is megkezdődött a vörös csillag, a vörös zászlók leverése, eltávolítása. Néhány üzem már ezen a napon sztrájkolni kezdett. A városi munkásság egyre növekvő tömege követelni kezdte a Kisvárkörületen lévő szovjet elnyomás jelképének ledöntését. Miután az egyetemistáknak és főiskolásoknak nem sikerült a tömeget lecsillapítani, a rendőrségtől kértek segítséget. Sopron város rendőrkapitánya, *Katona Sándor* néhány rendőrrel érkezett a helyszínre, ahol látva a kialakult helyzetet, maga vezényelte le az emlékmű ledöntését azért, hogy az a közvetlen környezetben ne okozzon kárt. A tömeg tapsviharba, éljenzésbe tört ki, kiabálva, hogy ilyen rendőrpárancsnokra van szükségünk.

Sopron város biztonságának, nyugalmanak, közellátásának biztosítása érdekében a MEFESZ vezetősége az egyre növekvő feladatok szétválasztására, koordinált megvalósítására különböző csoportokat hozott létre.

A Híradós Csoport pl. a különböző nyelveken megjelenő híreket kísérte figyelemmel, azokat értékelte, továbbá a MEFESZ hírekről és egyéb hazai eseményekről a lakosságot a Liszt Ferenc Kultúrházban kialakított stúdióból hangosbemondón keresztül rendszeresen tájékoztatták *Csaba József* és *Steinprincz Egon* bányamérnök hallgatók.

Az Intéző Bizottság megszervezte a város közellátási és biztonsági szolgálatát, mely keretében létrejött:

– A rendőrség, a határőrség és az egyetemisták részvételével, közös járőrszolgálat.

– Bekapcsolódás a határvédelem ellenőrzésébe.

– *Hun Béla* vezetésével zászlóalj és egyetemi őrség létesült.

– A külföldről érkező adományok folyamatos fogadása, továbbszállításának előkészítése.

– Az adományok továbbszállítását végző tehergépkocsikon kísérőként való közreműködés az ország belseje felé.

– A forradalom célkitűzéseinek ismertetése a soproni üzemekben, hivatalokban, a környező településeken.

– A legfontosabb élelmiszerek, pékáruk széthordása, a megnövekedett vásárlási igények során kialakult tömegjelenetek „rendezése”.

– Ugyanezen okból a boltokban, pékségekben való személyes közreműködés.

– A közellátási kaosz elkerülése érdekében munkáshiányok pótlására fizikai munkát végeztek malmokban, kenyérgyárakban, ha kellett kiszolgáltak a boltokban, általában mindenütt segítettek, ahol arra szükség volt.

– Ügyelet biztosítása a főposta lehallgató helyiségében.

Amikor pékségben sztrájkolni akartak, nem sütnék kenyeret, akkor a helyszínre ment egyetemistákkal közölték, hogy ezzel az igazgatónővel nem hajlandók dolgozni. Az egyetemisták ezt közölték az igazgatónővel és felszólították, hogy hagyja el az üzemet, szó nélkül elment. A pékség folyamatos üzemeltetését akadályozta, hogy nem mentek a buszok, a munkások nem tudtak bejönni vidékről. Az egyetemisták behozták vidékről a munkásokat és ők maguk is beálltak kenyeret, péksüteményt készíteni. Információm szerint Németh György (Veszprém) volt bnh. is ekkor ismerte meg a kenyérsütés fortélyait a

gyakorlatban. Ennek köszönhető, hogy Sopronban nem volt kenyérhiány.

Ebben az időszakban a Bányamérnöki Karon volt egy észak-koreai csoport, amely parancsot kapott a követségüktől az ország elhagyására. A MEFESZ segítségével elhagyták az országot Szlovákia felé. Az egyik szobából távozó koreai az asztalon hagyott egy papírlapot, nagy betűkkel ráírva: „TARTSATOK KI”.

Október 28-án alakult meg a Katonai Csoport, melynek feladata lett az egyetem és fogda őrzése, továbbá fegyverek beszerzése, tárolása, nyilvántartása, amelyre a város közbiztonságának fenntartása érdekében volt szükség. A Katonai Csoport vezetője *Perlaky Ferenc* adjunktus és *Hun Béla* bnh. lett.

A Bányamérnöki Kar hallgatói is részt vettek az éjszakai őrjáratokban egy rendőr és legtöbbször egy határőr kíséretében, illetve néha csatlakozott hozzájuk valamelyik üzem munkástanácsának egy-egy tagja is. Ügyeletet tartottak a Központi Posta kapcsolótermében legtöbbször egy rendőrrel együtt (*Kollár Ervin* bnh. és *Vass István* bnh.).

Többször felvetődött, hogy biztonsági okokból az egyetemistákat is el kellene látni fegyverekkel. Október végétől így az egyetemisták fokozatosan felfegyverkeztek. Fegyvereket kaptak a Sopronkőhidai Börtöntől, a rendőrségtől, határőrségtől, a fertői tűzrezredtől, az acsádi löszraktárból, a Pápai Hadosztály Parancsnokságtól, sörétes puskákat az egyetem Vadászati Tanszékétől.

Hun Béla kapta végül azt a feladatot, hogy egy megbízható katonai erő létrehozása érdekében alakítson egy egyetemi zászlóaljat. Három századot alkotó egyetemi zászlóalj – 524 fő – megszervezésére került sor, elsősorban a város közrendjének biztosítása céljából. A három század felruházása – ruhák, csizmák, köpenyek – a Posta ruharaktárából, a vasúti raktárból, valamint a külföldről érkezett adományokból történt.

Október 28-án *dr. Zambó János* professzor által szerzett busszal küldöttség indult Veszprémbe, ahol az egyetemisták a színházban tartottak nagygyűlést. A csoporttal mentek *Salamon Miklós*, a Bányaművelési Tanszék tanársegédje, *Szabó László*, *Horváth József*, *Bak József*, *Kollár Ervin*, *Rózsavári Ferenc*, *Vass István*, *Kránitz Zoltán* bányamérnök hallgatók. Veszprémbe a csoport két részre oszlott, egyik csoport az egyetemre, míg a másik a színházba tartott nagygyűlésre ment. A színházban *Kránitz Zoltán* a színpadra lépve elszavalta a *Talpra magyart*, lényegesen megváltoztatva ezzel a nagygyűlés addigi kialakult hangulatát.

Október 28-tól kezdődően kezdtek megérkezni a külföldi szállítmányok – gyógyszerek, vérkészítmények, kötszerek, élelmiszerek, ruházati cikkek –, amelyek általában gépkocsival érkeztek, de volt, hogy vasúti kocsikban. A vasúti csoport vezetője *Csicsay Albin* bnh. volt. Ezek az adományok az egyetem tornatermében kerültek raktározásra, osztályozásra, majd ezt követően a szállítóeszközökre való felrakásra. Az adományok továbbállításának szervezői voltak többek között *Farkas László* bnh., illetve *Zádorlaky-Szettner Miklós* bnh., mivel ő rendelkezett kellő budapesti helyi ismeretekkel.

Ezek az adományok a különböző vállalatok által gépkocsivezetővel rendelkezésre bocsátott teherautókkal, mintegy 15 településre, többek között Budapest, Balatonfüred, Vác, Tata, Nagykanizsa, Veszprém, Pécs, Szombathely kerültek kiszállításra. A teherautók kíséretét minden esetben MEFESZ igazolvánnyal rendelkező egyetemi hallgatók, többek között a Bányamérnöki Kar hallgatói biztosították. A Bányamérnöki Kar részéről 34-en vettek részt – páran többször is – a küldemények kíséretében.

Október 28-án a sopronkőhidai börtönparancsnok az épületen belül moziba vitte a rabokat, akik az előadás után megtagadva a parancsot, nem voltak hajlandók visszamenni a celláikba és hangoskodva követelték szabadon bocsátásukat. Miután a börtön udvarán lévő tehergépkocsit indító kulcs hiányában nem sikerült beindítaniuk, azt nagy erővel a bejárati kapunak tolták, azt áttörték. A börtön előtt azonban addigra már volt egy golyószóró, amelyből leadott lövések következtében három rab meghalt és több sebesült is volt. A rabok visszavonultak, elbarikádolták magukat, de sikerült több őrt és a parancsnokhelyettest is túszul ejteni. A határőrökkel megerősített fegyőröknek a további súlyosabb eseményeket sikerült elkerülni, ugyanakkor a börtön vezetése a rabokkal való tárgyalásokhoz kérte a MEFESZ segítségét a tragikusnak ígérkező hangulat leszerelésére.

Október 29-én *Hun Béla* bmh. *Zoltán István* bmh. és *Tóth Tibor* bmh. részvételével egyetemi bizottság érkezett Sopronkőhidára, ahol akkor éppen megbeszélés folyt. Itt általános tájékoztatást kaptak a kialakult helyzetről. A börtön vezetése azt kérte Hun Bélától, hogy küldjön ki egyetemistákat az őrség megerősítésére.

A rabok szóvivője – *Majczán* életfogytiglanra elítélt gyilkos – és a parancsnokság épületében lévő börtön vezetősége között telefonösszeköttetés volt. Közben a hírekből értesültek, hogy sok magyar börtönből már szabadultak ki elítéltek, ami itt is nagy bizonytalanságot szült. A bizonytalanságot az is fokozta, hogy nem lehetett tudni, hogy a rabok a kitérés kísérlet során jutottak-e fegyverekhez.

A rabokkal való tárgyalásra *Zoltán István*, *Tóth Tibor*, *Németh János* emh. és az időközben Fertőrákosról *Németh György* bmh.-val megérkezett börtönorvos ment be, ahol *Majczánnal* együtt három elítélt fogadta őket. A nagy ordítózás közben lehetetlen volt tárgyalni, ezért *Zoltán István* felállt egy kis asztalra és elkezdte énekelni a magyar himnuszt, amibe a rabok bekapcsolódtak.

Ezt követően *Zoltán István* javaslatára a rabok is megalkotották a Forradalmi Bizottságukat – melyben a rabok a Forradalmi Bizottság elnökévé *Majczánt*, néhány barátját tagokká választották – annak érdekében, hogy velük együtt összehangolják az elbocsátásokat, amihez civil ruhákat, némi pénzt kell beszerezni, igazolványokat kell kiállítani. Ez némileg megnyugtatta a rabokat, akik visszamentek celláikba, az ajtók nyitva maradtak és a túszoek az orvossal és *Tóth Tiborral*, *Németh Jánossal* elhagyhatták az épületet. *Zoltán István* bent maradt a rabokkal, mivel *Majczán* szerint onnan is tud telefonon intézkedni.

Másnap bányamérnök hallgatókkal – *Tóth Tibor*, *Kruller János*, *Szabó Barna*, *Bak József*, *Vass János*,

Szepesi József – egy teherautón érkeztek a városból. Feladatuk volt a börtönépület közelében lévő fegyverraktár kiürítése, a fegyverek biztonságos helyre való szállítása, őrszolgálat ellátása, a rend fenntartása.

A börtönőrség megszervezését követően *Majczán* látva, hogy a nemzeti színű karszalagos egyetemisták és néhány határőr katona teljesen leváltotta a szürkeruhás börtönőröket, jelezte, hogy most már tárgyalhatnak és négy rabtársával kijött a börtön épületből. A megbeszélések eredményeként délután három politikai, nem „nehéz” fogvatartott került elbocsátásra, akik kaptak civil ruhát, pénzt és egy autó vitte be őket Sopronba. Az elbocsátó iratot a dékáni hivatal jogvégezett vezetője, *Szenczi Willibald*, egy tiszt, a börtön képviselője és *Zoltán István* írták alá. Továbbá kijelölésre került további tíz fogvatartott másnapi elbocsátásra. A folyamat azonban nem ment olyan gyorsan, mivel a személyi iratokat ki kellett keresni, megtárgyalni, az elbocsátó iratokat aláírni.

Másnap délután *Majczán* jelezte, hogy a rabok már türelmetlenkednek, mivel szerintük túl lassan haladnak az elbocsátások, ezért *Majczán* és társai a börtönből ultimátumot küldtek, hogy ha másnap nem engednek ki mindenkit, akkor a börtönt fel fogják gyújtani. Kintről lehetett látni, hogy a rabok szalmazsákokat és egyéb éghető anyagokat kezdenek felhordani a tetőre. A határőrség, a börtönőrség tisztjei és az egyetemisták ekkor úgy határoztak, hogy az újabb lázadást mindenképpen meg kell akadályozni, a rendet fenn kell tartani. Dél előtt 10 órakor géppisztollyal felfegyverzett határőrök és néhány börtönőr az irodaépület és börtön közti kaput feltörve, a börtön épületét megrohmozta és hangos kiáltásokkal szólították fel a rabokat, hogy menjenek a celláikba. Az esemény 4-5 perc alatt lezajlott, a rabok visszamentek a celláikba és minden folyosón legalább egy géppisztollyal felfegyverzett személy állt.

A börtönlázadás így befejeződött, a rend helyreállt.

A délelőtti órákban kéttagú kísérettel érkezett Sopronba *Kéthly Anna*, a Nagy Imre kormány államminisztere, aki tájékoztatást adott a kormány tagjairól, és céljáról. Feladatát abban jelölte meg, hogy az ENSZ segítségét kérje, majd Ausztria felé távozott *Bujdosó Alpár* MEFESZ vezetővel együtt.

November 4-én hajnalban, Nagy Imre beszédét követően a délelőtti órákban a Katonai Bizottság őrsdi második világháborús kézi fegyverekkel és három tarackkal kivonultatta a hallgatókat Kópháza keleti részére. Az első harcvezetésben voltak a bányamérnök hallgatók, egy száraz patakmederben. A cél az volt, hogy szovjet tankok ne juthassanak be Sopronba. Az utasítás az volt, hogy ameddig a páncéltörők a tankokat nem lötték ki, addig nem szabad löni.

Az út jobb oldalán, az erdő területén, az első védvonal előtt Győr felé mintegy 400-500 m-rel, az út kanyarulatánál egy 30-35 főből álló, golyószórókkal, géppisztollyal, puskákkal, kézigranátókkal ellátott csoport került elhelyezésre azzal a céllal, hogy a páncéltörőkkel kilőtt tankokat követően, teherautón érkező katonákkal a harcot felvegye. Ezzel a csoporttal volt egy katona is, aki rádióon keresztül tartotta a kapcsolatot a páncéltörő egységgel (*Orbán Tibor*).

Az ágyúkat az úttest két oldalán, álcázva az útkanyarulatra irányozva helyezték el két tüzértiszt irányítása mellett. Közben az ágyúk elhelyezését irányító két tüzértiszt saját autójával elindult Győr felé, úgymond felderítés céljából. A harmadik ágyú az út közepén maradt, ahogy a teherautóról lekapcsolták, mert már nem maradt idő „lőirányba” fordítani, mivel megjelent egy aránylag kisméretű katonai egység, két tankkal, gyalogsággal és parancsnoki páncélautóval. Az ágyúknál vezényszavak hallatszottak, az egyik ágyút *Dunaszegi Ferenc* bmh. próbálta működésbe hozni, de az ágyúk nem működtek, csak halk csettenés hallatszott. Ez még egyszer megismétlődött. Ez után derült ki, hogy az ágyúkból hiányoznak az ütőszegek. Mai napig sem tisztázott, hogy a tüzértisztek távozásuk előtti ezen tevékenysége szabotázs, vagy előrelátás volt-e.

A páncélautóból kiszállt orosz őrnagy oroszul kérdezte, hogy ki tud oroszul, akivel tárgyalhat. A hallgatók részéről *Németh Nándor* bmh. vállalta a tolmács szerepét. A megbeszélés során az őrnagy jelezte, hogy ő vár egy órát, a hallgatók hozzák ki az útra a fegyvereiket és térjenek vissza Sopronba. *Németh Nándor* megkérdezte, hogy mi a biztosíték arra, hogy békésen, következmények nélkül elvonulhatnak. Az őrnagy azt válaszolta, hogy ő a civil életben gépészmérnök és semmi értelme sem lenne itt mérszárlást kezdeni. Az ő parancsa egyébként úgy szól, hogy minden fegyverest le kell tartóztatnia és azonnal a kijelölt helyre deportálni. Közben minden páncélosból kiszállt egy-egy parancsnok, barátságosan nézegettek körül. Az egyetemisták – köztük *Zoltán István* – osztrák cigarettával kínálták őket, akik azt kérdezték, hogy merre van a Szeuezi Csatorna, mivel ők úgy tudták, hogy oda lettek kivezényelve.

A Kópháza DK-i részére telepített hallgatók jelentős része a fegyverletétel után az osztrák-magyar határ mentén lévő mucki határőrshöz ment. A kivonultatott, sík terepen elhelyezett egyetemisták életét az mentette meg, hogy a páncéltörő ágyúk üzemképtelenek voltak, így az egyenlőtlen harc elmaradt. Végiggondolni is rossz, hogy milyen vérfürdő lehetett volna, ha az ágyúk eldördülése után a hallgatók harcba bocsátkoztak volna a szovjet katonai csapattal.

A forradalom szele elérte a bányásztelepüléseket is, és a széntermelés a minimálisra csökkent, veszélyeztetve a lakosságot, a közintézmények energiaellátását. Sopron város katasztrófális energiaellátására való tekintettel dr. *Faller Jenő* okl. bányamérnök, egyetemi docens és két bányamérnök hallgató (*Németh György* és *Németh Lajos*) Brennbergbányán november 15-én helyszíni szemlét tartott. Ekkor az O-Brennbergben az előző évszázadban már művelt egyik külfejtési gödör részujében, egy pár méteres tárral néhány bányász már elérte a szentet. A régi térképek alapján *Faller Jenő* kijelölte azokat a helyeket, ahol Brennbergbánya területén a szén a leggyorsabban, a legegyszerűbb eszközökkel kis mélységben elérhető, melynek figyelembevételével egyeztették a következő időszak feladatait. Így rövid időn belül sikerült a bányamérnök hallgatók bevonásával a bányát megnyitni, az 5000 kalóriás barnaszéntermeléssel biztosítva a város legégetőbb –

kórház, kenyérgyár, pékség stb. – energiaigényének kielégítését.

A hazai kőolajtermelés akkori központjában, Nagylengyelben, a vezetőségből a kommunista vezetők távozása után, a munkások úgy döntöttek, hogy Rákosi-rendszernek nem termelnek többé egy liter olajat sem. Az ott maradt szakemberek hiába próbálták megértetni a munkásokkal, hogy ha leállnak, akkor ott nem tudnak többet olajat felhozni, a telep „Texas-módra” elvizesedik. Ekkor az ott maradt szakértők az egyetemhez fordultak segítségért, aminek hatására *Horváth Károly* és *Halász Imre* – aki egyébként nagylengyeli származású volt – olajmérnök hallgatók késő este, rossz időben utaztak a helyszínre, ahol a munkásküldötség már várt rájuk. Több mint két órás tárgyalás során sikerült műszakilag bizonyítani a kitermelés leállításának káros következményeit, melynek folyamánként nem került sor a termelés leállítására.

Amikor november 4-én a MEFESZ Bizottság erdőmérnök vezetőségi tagjai elhagyták az országot, a MEFESZ-t újjá kellett szervezni. Ez november 10-én a Bányamérnöki Kar hallgatóinak vezetésével megtörtént. Elnök lett *Csaba József* olajmérnök hallgató, tagok: *Forrai Sándor* bányamérnök hallgató, *Suba Sándor* geofizikus hallgató, *Sári Zoltán* geofizikus hallgató, *Haniszkó Gusztáv* földmérőmérnök hallgató, *Bozó János* erdőmérnök hallgató.

Az újjáalakult MEFESZ az októberi nagygyűlés szellemében folytatta munkáját, az egyetem életével, a tanítás újraindításával, a külföldre távozott diákság visszahívásával foglalkozott, rektori tanácsuléseken a diákságot a MEFESZ vezetője, *Csaba József* képviselte. 1957. március 1-jén Sopronban a MEFESZ Bizottsága befejezte tevékenységét, mivel nem látott lehetőséget egy független ifjúsági szervezet továbbműködésére.

Összefoglalva, a Bányamérnöki Kar hallgatói:

- Kezdtől részt vettek a MEFESZ vezetőségében.
- Részt vettek a diák nagygyűléseken – Sopronban, Veszprémben –, ahol egy bányamérnök hallgató szavalta el a Nemzeti Dalt, biztosítva a megfelelő hangulatot.
- Részt vettek más egyetemek hallgatóival való kapcsolattartásában.
- Részt vettek a rendőrséggel, a határőrséggel való közös járőrszolgálatban, biztosítva a város nyugalalmát.
- Részt vettek a külföldi és belföldi adományok fogadásában, azok különböző településekre kocsikísérőnként történő elszállításában.
- Részt vettek az egyetem területének, épületeinek őrzésében.
- Ügyeletet tartottak a főposta kapcsolótermében.
- Biztosították város lakosságának hangosbemondón keresztüli tájékoztatását.
- Részt vettek a különböző vállalatok, települések lakóinak tájékoztatásában.
- Személyesen részt vettek a lakosság közellátásának biztosításában (pékségek, malmok, élelmiszerboltok, elárúsítóhelyek).
- Részt vettek egy külön konyha üzemeltetésében, ahol készített ételekkel látták el a MEFESZ ügyeletben

lévő tagjait, Kéthly Anna stábját, a fogva tartottakat, a diákokat.

- Részt vállaltak fegyverek beszerzésében.
- Hatékonyan segítettek megfékezni a sopronkőhidai börtönlázadást.
- Brennbergbánya megnyitásával hozzájárultak a város és a környező települések energiaellátásának javításához.
- Megakadályozták a nagylengyeli olajmunkások sztrájkját.
- Az első védvonalban foglaltak helyet a „kópházi csatában”.
- A tolmács szerepét vállalva hozzájárultak a „kópházi csata” békés megoldásához.
- Amikor a MEFESZ erdőmérnök vezetőségi tagjai elhagyták az országot, újjászervezték a MEFESZ-t egy bányamérnök hallgató vezetésével.
- A MEFESZ a rektori tanácsban képviselte a hallgatókat.
- Képviselték a soproni MEFESZ-t az országos MEFESZ magalakulásában.

1956-után, itthon történt

Az 1957. júniusi Kari Tanácsülés fő napirendi pontja az „56-os jelentés” megbeszélése volt, amely nem állapított meg terhelő bizonyítékokat sem velük, sem általában a hallgatókkal szemben. A jelentés összefoglalóan pozitívan értékeli a hallgatók 56-os tevékenységét, név szerint nem említ meg elmarasztható személyeket. A megszilárduló hatalom nyomására ezen jelentést azonban felül kellett vizsgálni a bűnösök megnevezésének hiánya miatt. A felülvizsgálat az ellenforradalmi tevékenység felelőseit a külföldre távozott tanárokból és hallgatókból jelölte meg.

Csaba József ellen két fegyelmi tárgyalás is volt, az elsőt „szigorú megrovás végső figyelmeztetéssel, féléves ösztöndíj megvonás”-ról szólt, míg a másodikon kizárták az egyetemről. Ezt követően két évig dolgozott fizikai munkásként a nagylengyeli olajmezőn, majd amikor a bányamérnöki kar végleg Miskolcra költözött, 1960-ban megvédte diplomáját. Az 1956-os jubileumi 2006-os megemlékezést követően dr. Horn János okl. olajmérnök előterjesztést készített a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar Kari Tanácsa részére, melyben kérte a Csaba Józsefet ért jogtalan sérelem orvoslását, illetőleg rehabilitációját. A Kari Tanács Csaba József olajmérnök hallgatóval kapcsolatban 1957-ben és 1958-ban hozott jogtalan határozatokat – sajnálatának kifejezése mellett – érvénytelennek nyilvánította. 1991-ben Göncz Árpád köztársasági elnök, Antall József miniszterelnök és Szabad György országgyűlési elnök aláírásával Emléklapot kapott, megköszönve a Nemzet sorsát és történelmét formáló nehéz időkben tanúsított példamutató helytállását.

Hun Béla volt az egyetlen a soproni diákság közül, aki letöltendő börtönbüntetést kapott. 1957. május 7-én tartóztatták le, hogy bírósági úton bizonyítsák nép- és államellenes tevékenységét. Első fokon 3 év börtönre ítélték „a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló

mozgalomban tevékeny részvétel büntetéseben”. Letöltését a márianosztrai börtönben kezdte meg. Amnesztia folytán 1959. április 4-én szabadult a börtönből. Ezt követően Esztó professzor javaslatára – akinek fiával együtt volt a börtönben – Oroszlányban helyezkedett el vājárként azzal az reménnyel, hogy be tudja majd fejezni az egyetemet. Ezzel kapcsolatosan írásban többször megkereste az egyetemet, hogy levelező szakon szeretné befejezni a tanulmányait. Ezt azonban az egyetem támogató javaslatára ellenére sem engedélyezte a minisztérium. 1968-ban elvégezte a bányaiipari technikumot, majd Suta János bányamester aknászként akarta alkalmazni, ami mindössze egy hétig tartott, mert felsőbb utasításra visszahelyezték fizikai állományba. Később a XXII-es akna főmérnöke, Varró Jenő okl. bányamérnök is szeretne volna aknászként alkalmazni, amit meg is beszélt vele. Egy hét múlva ezt az elképzelést az üzem igazgatója, Kiss György megghiúsította. Állandó megfigyelés alatt tartották, Hámori István fdn. ügynök rendszeresen készített róla jelentéseket. Elvégezte a lőmesteri tanfolyamot, ennek megfelelő beosztást azonban nem kapott, vājárként ment nyugdíjba.

A rendszerváltást követően 1991. október 23-án a Magyar Köztársaság nevében, Göncz Árpád köztársasági elnök aláírásával, a „Hazáért, a Szabadságért 1956-os emlékérem” kitüntetést kapott. 1994 februárjában Sopronban, az „Emelt fővel, hazugság nélkül '56-ról” kiállításon a megnyitó beszédet tartotta, kiemelve, hogy azok az őszi napok az ifjabb nemzedék számára már történelem, a szemtanúk számára maga az élet. Ez egy olyan időszak, amelyre a szomorú következmények ellenére is fontos emlékezni.

IRODALOM

- Dr. Illyés Benjamin: A Soproni Műszaki Egyetem története 1956/59
- Ifj. Sarkadi Sándor: A soproni MEFESZ az 1956-os forradalomban
- Bartha Dénes – Oroszi Sándor: A határ két oldalán
- Dr. Illyés Benjamin: Soproni diákok voltunk
- Ifj. Sarkadi Sándor: Sopron és az egyetemi karok vértelen forradalma
- Dr. Illyés Benjamin: Soproni egyetemisták voltunk Soproni Hírlap (1989. nov. 3.): Börtönlázadás Sopronkőhidán
- Bányászati és Kohászati Lapok (140. évf. 2007/1.): Emlékezés – 1956
- Zoltán István: Magyarország 1956
- Bak József: Új élet dióhéjban
- Dr. Németh Nándor: Ötven év visszaemlékezései
- Dr. Szepesi József: Életutam
- Zsubrinszky József: Önéletrajz Magyar Hírlap.hu (2018. 02. 01.)
- Németh György: Emlékezet foszlányok
- Schuller-Szádecky Kardos Gyula: Délibábos Brennbergbánya
- Sopron Hírlap VI/6. 1994. február 11
- TV riport Hun Bélával (video)